

یوسفی محمد ابن یوسف طبیب

به دنبال انتشار سلسه مطالبی در خصوص بزرگان علم و ادب و سیاست آذربایجان امروز به زندگی یوسفی محمد ابن یوسف طبیب می پردازیم.

نصر: به دنبال انتشار سلسه مطالبی در خصوص بزرگان علم و ادب و سیاست آذربایجان امروز به زندگی یوسفی محمد ابن یوسف طبیب می پردازیم.

در اواخر قرن ۱۵ و اوایل قرن 16 میلادی اولین محقق تاریخ طبابت در آذربایجان « ای . ک . ایوبین افندی » با تحلیل و بررسی آثار طبیب مشهور یوسفی محمد ابن یوسف اطلاعات در مورد او را به حد کمال رسانده و در رابطه با طبابت یوسف چندین اثر به دست ما رسیده است که یکی از آنها اولین تألیف او به نام «جامع الفوائد» می باشد که در سال ۱۵۱۳ میلادی مؤلف آن را به شاه اسماعیل ختایی منحصر نموده است.

این اثر به خاطر اینکه در خاطره ها بهتر بماند به نظم کشیده شده است و احتمال داده می شود که در مراکز تحصیلی علوم طبی آن زمان مورد استفاده قرار می گرفته و بحث اول آن شامل ده فصل است.

فصل اول درباره علامات بروز و شیوع بیماری ها و نحوه پیشگیری از آنها و فصل دوم آن در فواید مواد گیاهی و حیوانی در اورگانیزم انسان می باشد. فصل سوم در خصوص مسایل پوشاک راحت بحث گردیده است. فصل چهارم طریقه و نحوه زندگی در دوران حیات، در فصل پنجم رساله فلسفی، فصل ششم بحث در مورد اثر تحفة الملک، فصل هفتم اهمیت معالجه، فصل هشتم وسایل معالجه، فصل نهم استنباط شخصی از بیماری، فصل دهم بحث در مورد عادات مضره و جان سالم بدر بردن از آن ها و در فصل آخر از حالات انسان در ارتباط با حرکات ستارگان بحث نموده و فعالیت های خود را در موارد مختلف طبی از جمله هوا و محیط زیست و حرکت و راحتی کبدها به کار برده و در این رابطه دقت بیشتری نموده است و جدول هایی دارد که از طرف یوسفی محمد ابن یوسف تنظیم گردیده و در بین اطباء آن زمان مشهور گردیده بود.

هر جدول شامل پنج قسمت بود و عبارتند از اسامی وسایل درمان، طبیعت بیمار، فواید دارو، مضرات دارو و اصول از میان بردن مضرات می باشد. از فواید وسایل درمان نیز در آن بحث به میان آمده است.

طبیب می نویسد: «داروهایی را باید به حساب آورد که بتوان ضرر آنها را به آسانی رفع نمود. البته بهتر از هر چیزی داروهایی است که اصلا ضرر ندارند. توضیح اینکه بعضا حتی آب و خاک و آفتاب و هوای طبیعی زیان آورند.»

واضح است که عالم به تأثیر داروها دقت بیشتری داشته و جدول های دارویی او ضروری بوده و مدت درازی در طبابت و معالجات همچون وسیله ای از آنها استفاده می شده است.